

Udtalelse om »Uddannelse, sikkerhed og miljøbeskyttelse«

(91/C 159/15)

Det økonomiske og sociale Udvalg besluttede den 29. maj 1990 i henhold til forretningsordens artikel 20, stk. 4, at fremsætte en udtalelse om »Uddannelse, sikkerhed og miljøbeskyttelse«.

Det forberedende arbejde henvistes til sektionen for social-, familie-, uddannelses- og kulturspørgsmål, som udpegede Herbert Nierhaus som ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 11. april 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på sin 286. plenarforsamling (mødet den 24. april 1991) enstemmigt følgende udtalelse.

1. Betydningen af faglige kvalifikationer for øget sikkerhed på arbejdspladsen og forbedret miljøkvalitet

1.1. Enhver menneskelig aktivitet medfører indgreb i naturen og belaster således miljøet. Som følge af de miljøskader, som bl.a. den industrielle arbejdsdeling forvolder, er det af voksende betydning, at naturressourcerne omgås med omtanke. Virksomhedsledelserne bør fremover føre strengere kontrol med de materialer, der forarbejdes og anvendes i produktionen for at beskytte miljøet, og arbejdstagerne må tage hensyn hertil under udøvelsen af deres aktivitet. Hvis udviklingen af vort industrisamfund skal foregå på en miljøvenlig måde, kræver det, at alle, uanset om de er beskæftiget med produktion eller administration, erhverver sig et grundlæggende kendskab til økologiske årsagssammenhænge. Selv om der påhviler virksomhedsledelsen et særligt ansvar, er det dog væsentligt, at de ansatte medinddrages. Orienteres de bedre om miljøforhold, og dette bør ske allerede under uddannelsesfasen, vil de kunne anvende deres indsigt og viden i praksis.

1.2. Hvis personalet uddannes på denne måde, vil det medføre en generel forbedring af produktionsapparatets sikkerhed og produkternes miljøvenlighed. Omfattende miljøkunderskaber bidrager til miljøforbedrende nyskabelser af produkter og produktionsprocesser. Der påhviler såvel virksomhedsledere, arbejdstagere og forbrugere et stort ansvar for, at produkter fremstilles, anvendes og omgås på en miljøbevidst måde. Uden den fornødne almene og faglige uddannelse kan denne opgave ikke bestrides med held. På samme måde påhviler ansvaret for sikkerheden ved fremstillingen, distributionen og anvendelsen af produkter såvel virksomhedslederen, arbejdstageren og forbrugeren, og også her er en relevant uddannelse nødvendig. Formidlingen af kendskabet til miljø- og sikkerhedsmæssige sammenhænge er derfor et strategisk vigtigt element i en miljø- og sikkerhedsbevidst virksomhedsledelse, uafhængig af virksomhedens størrelse.

1.3. Gennem større miljøbevidsthed og økologisk viden skal den enkelte gøres mere ansvarlig i sin omgang

med naturressourcerne. ØSU gjorde i sin udtalelse om forslaget til Rådets beslutning om forebyggelse af miljøskader gennem foranstaltninger på undervisnings- og uddannelsesområdet (KOM(88) 202 endelig udg. af 9. september 1988) opmærksom på, at formidlingen af tværfaglig viden og færdigheder kan føre til et større engagement. Miljøuddannelse skal derfor være rettet mod forskellige målgrupper, og ved hjælp af egnede undervisningsmidler skal miljøbevidstheden øges og skærpes.

1.4. I ovennævnte forslag fra Kommissionen opfordres medlemsstaterne til at fremme den almene og faglige uddannelse af specialister i miljøbeskyttelse inden for rammerne af grund- og videreuddannelsesprogrammer. På den måde kan man fremme miljøets beskyttelse gennem en ansvarlig holdning til naturressourcerne. I ovennævnte udtalelse opfordrede ØSU Kommissionen til at udarbejde modelprojekter i medlemsstaterne i samarbejde med Det europæiske center for udvikling af erhvervsuddannelse (CEDEFOP) og Det europæiske Institut til Forbedring af Leve- og Arbejdsvilkår. I den foreliggende initiativudtalelse ser man bl.a. nærmere på Kommissionens konkrete forslag til uddannelsen af miljøspecialister.

1.5. Ingen bestrider i dag nødvendigheden af en omfattende miljøuddannelse. For at bevare menneskets naturlige livsgrundlag og sikre fremtidige generationers eksistens må der gøres en målrettet indsats for at øge miljøbevidstheden og dette uafhængigt af lovgivningsindgreb og økonomiske styringsinstrumenter. Dette indebærer, at man allerede i skolen, men også på arbejdspladsen skal gøre folk opmærksomme på vigtigheden af miljøets beskyttelse i deres omgang med industriprodukter og naturressourcer. Dette gøres mest hensigtsmæssigt ved at integrere de miljørelevante aspekter i hele erhvervsuddannelsesforløbet, herunder også den landbrugsmæssige uddannelse.

1.6. En erhvervsrelateret miljøuddannelse gør det muligt at skabe en systematisk sammenhæng mellem

teoretisk viden og færdigheder på den ene side og forståelsen af økologiske årsagssammenhænge på den anden. Med denne integrerede fremgangsmåde kan man også præcisere de områder, hvor indgrebene i naturen og følgerne heraf for miljøet kommer i konflikt med de tekniske krav og økonomiske interesser. En sådan konstruktiv holdning til modsætningsforholdet mellem økologi og økonomi og vekselvirkningen mellem natur og arbejde kan gennem øget miljøbevidsthed fremskyn- de iværksættelsen af forebyggende miljøforanstaltninger. Flere mennesker vil på et tidligere tidspunkt opdage miljøfarerne. Derfor er miljømæssigt bevidste og skole- de arbejdstagere en vigtig forudsætning for, at miljøkvaliteten forbedres både i og uden for virksomheden.

2. Miljøet som et nyt aspekt i samtlige erhvervsuddannelser

2.1. Bortset fra det sikkerhedsmæssige område har miljøkundskab kun spillet en yderst beskedne rolle inden for erhvervsuddannelsen i medlemsstaterne. Ønsker man at øge miljøbevidstheden og give flere forståelse af økologiske sammenhænge, skal miljøstof indgå som en integrerende del af alle erhvervsuddannelser. Det ville være ønskeligt, om medlemsstaterne tog initiativer til, at der blev fastsat uddannelsesmålsætninger for det miljømæssige indhold på samtlige uddannelsesstrin. Miljøproblemer skal behandles som en helhed og ud fra en praktisk synsvinkel i overensstemmelse med den tværfaglige fremgangsmåde. Dette kræver egnede hjælpemidler i undervisningen.

Evnen til i praksis at beskytte miljøet på arbejdspladsen bør også indgå i eksamenskriterierne, hvilket vil stille visse krav til såvel lærere som elever i forbindelse med dette nye fag.

Arbejdstagerne skal ligeledes kunne bevise deres evne til at udøve deres aktivitet uden at belaste miljøet.

2.2. Hvis det lykkes at bibringe miljøkundskab som led i erhvervsuddannelsen, vil miljøbevidste arbejdstagere med deres viden og erfaring medvirke til, at virksomhederne yder et mere effektivt bidrag til miljøets beskyttelse og forhindrer miljøbelastende fejl i produktionsprocessen. Dette giver samtidig virksomhederne mulighed for at undgå eller mindske de udgifter, de måtte afholde til afhjælpning af miljøskader i henhold til forurenere/betalere-princippet. En almen erhvervsrelateret miljøuddannelse vil således også bidrage til at spare unødige udgifter og skåne naturressourcerne.

En nøjagtig cost/benefit-analyse vil klart vise, om og i hvilket omfang ekstraudgifterne til undervisning vil

blive opvejet af lavere miljøudgifter. Miljøuddannelse på et tidligt tidspunkt vil således også være medvirkende til, at virksomhederne når bedre mål (f.eks. sikring af afsætningsmarkeder, fortjeneste og arbejdspladser) og til at forbedre virksomhedens offentlige image.

3. Specialister i miljøbeskyttelse

3.1. For med større held at kunne løse alle de komplicerede miljømæssige problemer, som en virksomhed eller lignende står over for i fremtiden, er det ikke nok med miljøelementet i den faglige uddannelse, men der skal være yderligere muligheder for videreuddannelsesforanstaltninger i virksomheden. Arbejdstagere, som allerede har et vist kendskab til miljøstof, kunne i deres arbejdstid følge efteruddannelseskurser for at blive specialister i miljøbeskyttelse. Disse specialister, hvis udvælgelse og kvalificering først og fremmest påhviler virksomhedsledelsen i samarbejde med arbejdstagerrepræsentanterne, kunne sammen med de tekniske miljøeksperter (f.eks. dem, der forestår anskaffelsen og bortskaffelsen af materialer) være ansvarlige for tilvejebringelsen af detaljerede miljøoplysninger til de enkelte afdelinger i virksomheden; de skulle bidrage til, at virksomheden overholder miljølovgivningen og de miljømæssige krav, og som led i en forebyggende miljøbeskyttelse udarbejde forslag i samråd med de ansatte til, hvordan man i overensstemmelse med produktionsmålene kan gøre produktionen og produkterne mere miljøvenlige.

Disse særlige miljøspecialister, som tager sig af de tværfaglige miljøproblemer i en afdeling af en virksomhed, kunne på denne måde bidrage til at forebygge miljøskader, uden at den enkelte medarbejders eller virksomhedsledelsens overordnede ansvar dermed mindskes.

3.2. Der er en snæver sammenhæng mellem sikkerheden på arbejdspladsen og beskyttelsen af miljøet specielt i praktisk henseende. Ligesom de sikkerhedsrepræsentanter, som allerede findes inden for industrien i mange EF-lande, kunne miljøspecialisterne medvirke til at overvåge anlæggets miljømæssige forsvarlighed og arbejdstagerens miljøbevidsthed, motivere sidstnævnte og være et bindeled til virksomhedens ledelse samt til sikkerhedsrepræsentanten og miljørepræsentanten i den pågældende virksomhed, hvis en sådan stilling findes. Da beskyttelsen af miljøet og af sikkerheden opviser en række fælles træk, er det både hensigtsmæssigt og nødvendigt, at sikkerheds- og miljøeksperterne arbejder snævert sammen. I små og mellemstore virksomheder, hvor produktionsmængden og arbejdsstyrkens størrelse

ikke berettiger, at der ansættes såvel sikkerheds- som miljøeksperter, kunne man dække sig ind ved at tilbyde yderligere uddannelse (i miljøbeskyttelse eller i arbejds-sikkerhed). På denne måde kan en ansat få ansvaret for begge områder.

3.3. Hvis disse forslag føres ud i livet, bør man ligeledes sikre virksomhedsledelserne mulighed for at udnytte den nødvendige miljørelevante viden i »kvalitetsgrupper« til at udvikle miljøvenlige produkter og produktionsmetoder. Dette vil gøre det lettere for virksomhedsledelsen at indføre en miljøkvalitetsgaranti.

Dette udelukker ikke muligheden for, at en virksomhed kan søge miljørådgivning udefra (økologisk virksomhedsrådgivning).

3.4. Sluttelig er det væsentligt, at miljøspørgsmål behandles særskilt, dvs. inden for et internt organ, der er adskilt fra udvalgene for sikkerhed og hygiejne.

De i punkt 3.3 nævnte kvalitetsgrupper kommer sikkert til at indtage en helt speciel stilling. Sikkerheden interesserer de ansatte direkte, hvorimod miljøet berører såvel virksomheden og dens ansatte som verden omkring virksomheden i form af bl.a. eventuelle underleverandører, øvrige leverandører, kunder og naturligvis den endelige forbruger.

3.5. I forbindelse med gennemførelsen af ovennævnte forslag bør man tage højde for den konkurrencefordrejende effekt, de kan have på små og mellemstore virksomheder. Endvidere bør man ikke glemme den økonomiske og sociale samhørighed især i forbindelse med grænseoverskridende virksomhed.

Bryssel, den 24. april 1991.

François STAEDLIN

Formand for

Det økonomiske og sociale Udvalg

Udtalelse om Kommissionens forslag om fastsættelse af priser for landbrugsprodukter og om dertil knyttede foranstaltninger for produktionsåret 1991-1992

(91/C 159/16)

Rådet for De Europæiske Fællesskaber besluttede den 14. marts 1991 under henvisning til EØF-Traktatens artikel 198 at anmode om Det økonomiske og sociale Udvalgs udtalelse om det ovennævnte emne.

Det forberedende arbejde henvistes til ØSU's sektion for landbrug og fiskeri, som udpegede Rudolf Schnieders til ordfører. Sektionen vedtog sin udtalelse den 11. april 1991.

Det økonomiske og sociale Udvalg vedtog på den 286. plenarforsamling den 25. april 1991 med et stort flertal af stemmer for, 2 imod og 8 hverken for eller imod følgende udtalelse.

1. Indledende bemærkninger

1.1. ØSU mærker sig vanskelighederne på landbrugs-markederne, som skyldes den stadigt voksende produktion, et stagnerende eller faldende forbrug, færre eksportmuligheder samt en stigende import af kornsubstitutter og fedekalve.

1.2. Den vanskelige situation på markederne giver sig udslag i faldende producentpriser og faldende eller stagnerende landbrugsindkomster, voksende overskudslag samt stigende udgifter til eksportrestitutter og intervention.

1.3. Alt dette har medført, at de budgetretningslinjer,